

АПРЕЛЬ 22-ДЕ В. И. ЛЕНИННИН ТӨРҮТТҮНГӨН ХҮНҮНДӨН БЭЭР 90 ЧЫЛЫ

ЛЕНИН ХҮНҮНГЕ АЛДАР КЫЛДЫР

Ажылчы чоннарын шылтаргай башканы болгон баштычымы В. И. Лениннин төрүттүнгөндөн бээр 90 жыл болуп өткө өзү белектиң ужуражыр дөөш Сарыг-Септин үлөтүр комбинатынын коллективи бо чылды март айда эң күжөнишкениңиң ажылдаан. Чыжэ, нинти продукцияны 160 муң рубльдин орунунга 172

муң кылдыр, барааның продукцияны 60 муңнуң орунунга 64,9 муң рубль кылдыр күүсеткенер. Март айның агеинде коллектив хураалына Ленинни күш-ажылчы элчегини чаралааны улууг ужурадузайы болган. Комбинаттың цехтеринге чортулаарга күш-ажылчы келүүшкүн дораан билдире бээр.

Чурукта В. Воронина даараның ор.

Пилорама

Комсомол организациязының секретары Сергей Никифоров-биле пилорамада ажилдаган Шульгин олар чоон дыйты пилорамада салган турлар. Кезек болгонда, мотор хиригенин бөөгө, хирозлер чудукту дил-ле өгөзөт.

Бригаданың ажылдап турар черинде дилген манзаны чыскаалдыр чымп каан. Эш Шульгин элче көргөш, чугаалаан: «Мурнада дилген манза боттарының иштики херегелдир, бирок бейин четпес турган. Ам чагыларын-даа күүседир, салып сайгыларын-даа апарган. Ол электр станциязының күжүнде-ле болгай. В. И. Ленинниң электрижилдире дугайында идеяның амдыралга боттанган — бистин күш-ажылчымы дика чингеткен».

Чурукта: С. Никифоров пилорамада ажылдап тур.

Эт-херекселдер бүдүрер цехте

Эт-херекселдер бүдүрер цех март айда 9 муң рубльдин продукцияны бүдүрүп турган. 16 муң чедирги ийикпе барык ийн норманы күүсеткен. Март айда бызылчлар Семен Килин-биле Сергей Хомьяков олар каймы-даа норманы 200—200 хуу күүсеткенер.

тумбочкалар кылдынган дораан-на саарлы хонуп турар. Чокта бир бөлүк хааржактары кылып үндүргөн бис. Оон соонда биске чыгып өндөрлөп-ле келген. Норманы 200 хуу хамаан чөк, оон ырак ажырып болур. Бажын херекселдери хөбү-биле херегелеттинип турары — чонунуң культурулуг өздүгүниң эң көскү херечини ол—деп, эш Килин меделген.

Чурукта: С. Килин бодунун ажылдаар черинде.

В. И. Ленинниң төрүттүнгөң хунүндө бээр 90 чыл болурунга бистин

Ленин аттыг колхозтун ажылчылары чедикшиңниң ужуражыр дөөш, чеди чыл планының ийгики чылында алган хүлөөгелерин багай эвес күүседип турар.

Бө чылдын бирги кварталында мал продукцияларын садарын: ээтин — 222 хуу, сүттү — 325,1 хуу күүсеткен. Төрөөн 1282 шөв малдан 1231 чаш төлдү камгалап алган. Илангы хойжулар Сүсүбөй 340 хондан 347 хураганы, Ондар Осур 362 хондан 364 хураганы, Моңгуш Дадар-оол, Моңгуш Саңмак 60 инектеринде 60 биззаларын камгалап ап, ажилда кызмаккай чорун көргүскөнер.

ЛЕНИН АТТЫГ КОЛХОЗТА

ден хүлөөгө-биле ажылдап турарлар. Кыштың соок, берге үеи туралда, бистин малчынарымыс болгон тускай эртемнелеримиз малды камгалап алар талазы-биле шыгыны хемчеглерин ап чоруканы-биле мал ажилында түншөдөр багай эвес болуп турар.

Даараның цехте

Даараның машиналарын шимзөөн үзүктөл чок хирозлор цехте белек кылдыр даарааш азын каан костюмдер, пальтелер, пальтолар эңдерик. Валентина Воронина костюму дааравышаан, айтырылгарга харылап орган.

УЛУГ АТКА ТӨЛЕПТИГ БОЛУР

Чая-Хөл районунуң Ак-Туруг суму-зунун мурнунда хуу ажылдык чораан араттары боттарының культурулуг, байлак, чаа амдыралын тургузарынын кара чангыс шың оруун — ажил-агынын коллективизация-биле чорударынын чуугалазын билгеш, 1949 чылдын күзүндө колхозту тургузап алган.

Эт-херекселдер бүдүрер цехте

Эт-херекселдер бүдүрер цех март айда 9 муң рубльдин продукцияны бүдүрүп турган. 16 муң чедирги ийикпе барык ийн норманы күүсеткен. Март айда бызылчлар Семен Килин-биле Сергей Хомьяков олар каймы-даа норманы 200—200 хуу күүсеткенер.

Чурукта С. Никифоров пилорамада ажылдап тур.

ЛЕНИН АТТЫГ КОЛХОЗТА

ден хүлөөгө-биле ажылдап турарлар. Кыштың соок, берге үеи туралда, бистин малчынарымыс болгон тускай эртемнелеримиз малды камгалап алар талазы-биле шыгыны хемчеглерин ап чоруканы-биле мал ажилында түншөдөр багай эвес болуп турар.

Чурукта В. Воронина даараның ор.

Эт-херекселдер бүдүрер цехте

Эт-херекселдер бүдүрер цех март айда 9 муң рубльдин продукцияны бүдүрүп турган. 16 муң чедирги ийикпе барык ийн норманы күүсеткен. Март айда бызылчлар Семен Килин-биле Сергей Хомьяков олар каймы-даа норманы 200—200 хуу күүсеткенер.

УЛУГ АТКА ТӨЛЕПТИГ БОЛУР

Чая-Хөл районунуң Ак-Туруг суму-зунун мурнунда хуу ажылдык чораан араттары боттарының культурулуг, байлак, чаа амдыралын тургузарынын кара чангыс шың оруун — ажил-агынын коллективизация-биле чорударынын чуугалазын билгеш, 1949 чылдын күзүндө колхозту тургузап алган.

Барыын-Хемчиктин район эмнелгезинин ажылын экижидер

Чоннуң кадымын камгалаарыга болгон медицина хандырылгалы улам ыңай экиждирине таарымчалыг бугу байдалдар район эмнелгезинде тургустунган. Эрткен чылын инфекция коркузун ажылдакта килген болгон облустуккомун шипитирин баугаар СТС-тин бир делген бажыны район эмнелгезинге шилчип берген. 1959 чылда чүгө 6 эмчилер ажылдап турган болза, ам дөөдө эртемниң 12 эмчилер бар.

Эмнелге ажылдакчыларын арзында ажылчы чоннарын кадымы камгалаар херекке боттарының бугу күштерин болгон билеглерин бааран болдуруп, ак-сеткилдиг, эки ажылдап турарлар хэй. Чыжэ, уруулдар эмчини Л. Абрамова, фельдшер Е. Дорхова, «Совет Тываның 5 чылы» колхозта эмнелге пунктузуңуң эргелекчизи М. Аминова, «Большевик» колхозта — Моңгуш Октябрь, «Комсомол 30 чылы» колхозта — Д. Астанина болгон өскө-лер-даа. Эмнелге ажылдакчылары чуртталга бажынары-биле бүрүн хандыраткан. Азыркы экижилер чыттырар орунарын саны өскөн. Район эмнелгезинде 4 автомашиналар бар. Чүгө бо чылын бейин ийн чаа машиналарын алган.

Бо бугу таарымчалыг байдалдар тураажок, ажилчы чоннарын медицина хандырылгалы, оларын ортузунда санитар-чырдыкшымын ажилын экижилер талазы-биле район эмнелгезин чорудуп турар хемчеглери дика четпес. Илангы ыраккы оदारларда чурттап турар малчынарга эмнелге дузалымчызы багай тургустунган. Чыжэ, «Барлык» совхозтун Кызыл-Тайгада мал кадарын турар 80 ажыг өргөелери бар турар, орта эмнелге пунктузу тургузап айтырыг мынчага чедир

«Совет Тываның 5 чылы», «Кызыл тараачын» колхозторунуң малын кадарган база нинде чурттап турар 100 ажыг өргөелер бар. Алашта эмнелге пунктузу бар-ла болза, оон эргелекчизи эш Шомбур үрүчүү аралгаларына өйлекип, чоңга эмнелге дузалымчызы көргү-лөр хүлөөгелени багай күүседип турар. Ак-Довурак суурун чурттакчыларын саны хун бүрү өзүп турар болгонда чоңуң эмнелге талазы-биле негедделерин чангыс эмчи канчип-даа күүседип шыдаас. Орта эмнелге бажынының тудуң кыларың туду эргеледи сааладып турар.

Чоон ортузуңга санитар-чырдыкшымын пропагандазын район эмнелгезин (эргелекчизи эш Полёнова), илангы райондуң санитар-шпиделия станциязының эмчини эш Мешмаң багай удуртуп турарлар. Чыл агеинден бээр чоң ортузуңга чангыс-даа лекция номчутузмаан. Район төвү — Кызыл Махалыкта, Ак-Довуракта, «Барлык» совхозта болгон колхозчу суурадар арытшөвө салгып айтырыгы херекке ап көрбөй турар. Район эмнелгезинде деңгезинде бейин арытшөвөр бажынары шыгырт долга, кудуктар хирлиг, херимвер иштиң түзүп-балазын чүүлөр-биле бокталган. Ону аштап, арытлар дугайында санитар-шпиделия станциязынын, район болгон кезе Советтерин талазынады амга чедир шипитиринг хемчеглер албайн турар.

Район эмнелгезинин коллективинде күш-ажылдын салгыла-чоруму дика кошкак. Ажилга келгенини, оон чоруканының деңгезини кылбайн турар. Ону ажылдап алган чамлык эмчилер ажилга хождал келир таварылаалар болгончок-ла бооп турар. Март 25-те район эмнелгезинин азыркы кижилер хүлөө алыр бажыныга чеде бөориниске дика хэй кижилер бажынын коридорунда, дашында маанан туралар. Бейин чалларда бүртүкөл кылым кижы бейин келбөт. Ол хун эмчилер В. Богатырева, Е. Юркин, Е. Елешкин, Певинер ажылга 20—40 минута чедир өздөлдү келдилер.

Чая-Хөл районунуң Ак-Туруг суму-зунун мурнунда хуу ажылдык чораан араттары боттарының культурулуг, байлак, чаа амдыралын тургузарынын кара чангыс шың оруун — ажил-агынын коллективизация-биле чорударынын чуугалазын билгеш, 1949 чылдын күзүндө колхозту тургузап алган.

«Совет Тываның 5 чылы» колхозта келген улуз азыркы эш Ооржак болгон эмнелгезинде чыл-чылым-биле уламчылап келген. «Ажылга диктырлар ажылдаар чорукту кызырар дугайында» СССР-нин Министрлер Чөвүделениң 1959 чылдын декабрь 10-да хүлөөп алган докталазы үрөп, ажилга диктырлар ажылдааны дөөш эмчелерге болгон медицинанын ортумак эртемниң ажылдакчыларына ай салында-ла 1426 рубльдин шалын фондуздун ажыг төлөп турар. Ажил дакпырлаан кижилер хүнде кол ажылыга 6 шап 30 минута, дакпырлаан ажылдагы 3 шап 15 минута чедир манаткан.

Келир өөредилге чылынга

Чөөн-Хемчик районунуң «Октябрь 30 чылы» колхозта чеди чыл шкoolаның 6-гы болгон 7-ги кластарынын өөренчиклери өөредилге чылынын үшкү улунун чедикшиңниң дооскап, дыштанылгалынын чамлык хүнерин күш-ажылга эрттиргенер. Ол кластарынын өөренчиклери болгон башкылары чакырылганда уезинде шкoolаны келир 1960—61 өөредилге чылында олар бажыны белеткери-биле 38 кижэ дөт бөлүк болуп алгаш, Кегзон-Булак аргазына дөрт хүнүн дургузуда 113 кубометр топкак мышты хан белеткээн. Башкылар Бадь-Чыргал, Бичеш оол удурткан бөлүктөр оттурлар мыш белеткериңи шылааракчылар болган. Чылбак-оол биле Ойдуң-оола баштаган өөренчикилер база багай эвес ажылдаан.

АНЖЫР КҮҮСЕТКЕН

Чөөн-Хемчик районунуң Коммунизмче орук колхозунуң К. Семин-оола удурткан бригады колхозтун база шкoolа, эмнелгени болгон өске-даа черлерин оттулар ыжын хан дооскан. Бригаданың кижигүнери 4050 кубометрин хан, плавны ажык күүсеткен. М. Сотта, М. Дойбо, К. Ойдуң-оол, К. Өшүк-Саар олар норманы хун бүрү 150—200 хуу күүседип, кижы бирүрү 352—320 күш-хүнүң ажылдаан.

О. ДУДЕРАА, колхоз даргазы.

М. СЕВЕН.

В. И. Ленинниң төрүттүнгөң хунүндө бээр 90 чыл болурунга бистин

Чурукта В. Воронина даараның ор.

Чурукта С. Никифоров пилорамада ажылдап тур.

Чурукта В. Воронина даараның ор.

Чурукта С. Никифоров пилорамада ажылдап тур.

1960 ЧЫЛДЫҢ БИРГИ КВАРТАЛЫНДА СОЦИАЛИСТИГ ХҮЛЭЭЛГЕЛЕРНИҢ КҮҮСЕЛДЕЗИ

Эр, херээжен колхозчулар, совхозтар болгаш СТС-тер ажилчыннары, көдээ ажил-агыйның тускай эртемниглери!

Эът, сүт, дүк болгаш көдээ ажил-агыйның өске-даа продуктуларын күрүнеге хөйүнү бээр дээш бүгү курлавырларны болгаш аргаларны ажыглап, улам күженишкинниг ажилдаалыңар!

Сүттүң ниити бүдүрүүшкүнүнүң күүселдези

Районнар	Хүлээлгези (тонна-биле)	Күүсеткени	Хуузу
Чөөн-Хемчик	180	171,0	95,0
Барыын-Хемчик	44	40,4	91,8
Эрзин	45	40,3	89,5
Тес-Хем	50	44,3	88,6
Каа-Хем	400	352,5	88,1
Чаа-Хөл	110	96,5	87,7
Бай-Тайга	75	65,8	87,7
Тожу	94	78,9	83,9
Сүт-Хөл	45	36,5	81,1
Өвүр	52	41,3	79,4
Танды	220	174,4	79,2
Улуг-Хем	460	356,4	77,3
Бии-Хем	600	455,1	75,8
СОВХОЗТАР:			
«Кызыл партизан»	100	89,2	89,2
«Барлык»	45	39,1	86,6
«Элегес»	180	149,8	83,2
«УТКА 25 чылы»	100	81,5	81,5
«Тиллелге»	50	40,1	80,0
«Межегей»	300	226,5	75,5
«Өңк»	190	142,5	75,0

Күрүнеге сүт садар талазы-биле мурнап турар колхозтар

Колхозтар	Районнар	Күүсеткен хуузу	Колхозтар	Районнар	Күүсеткен хуузу
«Кызыл сымдыс»	Эрзин	331,0	«Кара-Хөл»	Бай-Тайга	126,6
«Совет Тыва»	Тожу	304,6	«Октябрь 14 чылы»	Каа-Хем	126,3
«Искра»	Чөөн-Хемчик	243,3	«Революцияның чал-быжы»	Танды	124,1
«Май 1-зи»	Тожу	210,0	Ленин аттыг	Тес-Хем	122,8
«Кызыл тараачын»	Бии-Хем	199,3	Ленин аттыг	Улуг-Хем	121,7
«Большевик»	Барыын-Хемчик	196,7	«Совет Россия»	Танды	121,6
Ленин аттыг	Чөөн-Хемчик	196,5	Ленин аттыг	Каа-Хем	116,7
«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	192,9	«Коммунизмче орук»	Чөөн-Хемчик	115,2
«Кызыл тул»	Каа-Хем	189,4	«Мурнакчы»	Бай-Тайга	114,0
«Ишкин»	Сүт-Хөл	174,0	«Кызыл тул»	Өвүр	110,0
Киров аттыг	Сүт-Хөл	161,4	«Коммунизмче орук»	Каа-Хем	109,6
Сталин аттыг	Бай-Тайга	152,0	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	105,6
«Коммунизмче орук»	Эрзин	139,2	«Октябрь 30 чылы»	Чөөн-Хемчик	103,4
«Тиллелге»	Бай-Тайга	135,7	«Коммунизмче орук»	Өвүр	102,8
«Бурунгаар»	Чаа-Хөл	133,3	«Торгалыг»	Өвүр	102,7
«Малчын»	Бай-Тайга	131,3	«Тиллелге»	Каа-Хем	100,0
«Хадын»	Бии-Хем	130,0			

Күрүнеге сүт садар талазы-биле хожудап турар колхозтар

Колхозтар	Районнар	Күүсеткен хуузу	Колхозтар	Районнар	Күүсеткен хуузу
«Найрал»	Чаа-Хөл	98,6	«Совет Тыва»	Каа-Хем	72,5
«Х Улуг хурал»	Улуг-Хем	95,4	«Искра»	Бии-Хем	67,5
Ленин аттыг	Чаа-Хөл	90,2	«Чодураа»	Тес-Хем	67,3
«Октябрь 30 чылы»	Каа-Хем	88,4	«СӨКП XX съездин»	Улуг-Хем	64,3
«Кызыл тараачын»	Чөөн-Хемчик	86,5	«Алдан Маадыр»	Сүт-Хөл	60,0
«Большевик»	Чөөн-Хемчик	86,2	«Хорум-Даг»	Чөөн-Хемчик	57,8
«Тиллелге»	Бии-Хем	85,4	«Чодураа»	Улуг-Хем	53,1
«Бора-Тайга»	Сүт-Хөл	83,8	«Мерен»	Эрзин	49,4
«Ленинчи орук»	Каа-Хем	82,6	Жданов аттыг	Улуг-Хем	45,0
«Кызыл тараачын»	Барыын-Хемчик	79,6	«Найрал»	Бай-Тайга	29,0
«Комсомол 30 чылы»	Барыын-Хемчик	78,3	«Улуг-Хөл»	Улуг-Хем	26,8
Сталин аттыг	Чөөн-Хемчик	76,7	«Бурунгаар»	Каа-Хем	21,2
«Совет Тываның 5 чылы»	Барыын-Хемчик	75,0	Сталин аттыг	Танды	16,0
			«Чаа орук»	Эрзин	12,1

Малдың чаш төлүн камгалап алыр талазы-биле эң эки көргүзүглерни чедип алган хойжулар

Ады, фамилиязы	Колхоз, совхоз	Район	Былкылап торуп хой	Алган хуралы	Камгалап алыр хуузу
С. Маадыр-оол	«Искра»	Чөөн-Хемчик	300	306	100
Танай-оол	«Торгалыг»	Өвүр	545	465	100
Т. Ыйма	«Торгалыг»	Өвүр	571	333	100
Н. Сендамы	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	527	362	100
Б. Дагаажык	«Х Улуг хурал»	Улуг-Хем	500	320	100
М. Пичи-оол	Ленин аттыг	Каа-Хем	760	564	100
О. Шарави	«Искра»	Чөөн-Хемчик	284	291	100
О. Борбан-Даш	«Искра»	Чөөн-Хемчик	238	243	100
К. Ондар-оол	«Октябрь 30 чылы»	Чөөн-Хемчик	227	232	100
Н. Маңнай	«Октябрь 30 чылы»	Чөөн-Хемчик	226	238	100
С. Садык	«Кызыл тараачын»	Чөөн-Хемчик	232	236	100
М. Балчыр	«Большевик»	Чөөн-Хемчик	250	284	100
Сюрюн-оол	«Торгалыг»	Өвүр	299	263	100
Санаа	«Торгалыг»	Өвүр	367	245	100
Манзырыкчы	«Коммунизмче орук»	Өвүр	305	240	100
Д. Байырты	«Совет Тываның 5 чылы»	Барыын-Хемчик	311	209	100
С. Дөнгүр-оол	«Комсомол 30 чылы»	Барыын-Хемчик	314	292	100
Төре	«Совет Тываның 5 чылы»	Барыын-Хемчик	283	189	100
Н. Өпей-оол	Ленин аттыг	Улуг-Хем	431	203	100
Х. Бойду	«Найрал»	Чаа-Хөл	383	189	100
Баир-оол	«Бурунгаар»	Чаа-Хөл	288	160	100
Комбужап	Ленин аттыг	Чаа-Хөл	386	171	100
Агбан	«Совет Тываның 5 чылы»	Барыын-Хемчик	269	168	100
С. Борзен	«Кызыл тул»	Каа-Хем	414	182	100
Х. Кызыл-оол	«Чодураа»	Улуг-Хем	415	197	100
Н. Шыжаа	Ленин аттыг	Тес-Хем	352	160	100
Чанчык-оол	Ленин аттыг	Тес-Хем	306	302	100
Ханчай-уруг	Ленин аттыг	Тес-Хем	320	235	100
Маадыр-оол	Ленин аттыг	Тес-Хем	332	223	100
Н. Биче-оол	Ленин аттыг	Тес-Хем	360	220	100
Баткар	«Чодураа»	Тес-Хем	400	314	100
Дунтүг-оол	«Чодураа»	Тес-Хем	460	360	100
Чингит Дадар	«Чодураа»	Тес-Хем	490	329	100
С. Дондуй	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	400	228	100
Э. Дендей	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	300	224	100
А. Сирин	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	320	205	100
Седен	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	400	239	100
Тувендей	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	330	250	100
С. Вальдих	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	400	349	100
С. Вака	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	340	222	100
Ч. Шантар-оол	Ленин аттыг	Чаа-Хөл	374	129	100
Х. Делгер-оол	Сталин аттыг	Бай-Тайга	213	213	100
Наадылпай	«Мурнакчы»	Бай-Тайга	227	227	100
О. Чамбылдай	«Кызыл тул»	Өвүр	325	279	99
О. Калдар-оол	«Кызыл тул»	Өвүр	326	216	99
Чанчывай	«Май 1»	Тожу	702	118	98,4
Т. Балган	«Найрал»	Чаа-Хөл	299	148	99
К. Уйнук-Нара	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	374	289	96,9
Д. Балдан-оол	«Чодураа»	Улуг-Хем	332	229	95,6

Ады, фамилиязы	Колхоз, совхоз	Район	Былкылап торуп хой	Алган хуралы	Камгалап алыр хуузу
М. Балчыр	«Искра»	Чөөн-Хемчик	300	306	100
Сюрюн-оол	«Торгалыг»	Өвүр	545	465	100
Санаа	«Торгалыг»	Өвүр	571	333	100
Манзырыкчы	«Коммунизмче орук»	Өвүр	305	240	100
Д. Байырты	«Совет Тываның 5 чылы»	Барыын-Хемчик	311	209	100
С. Дөнгүр-оол	«Комсомол 30 чылы»	Барыын-Хемчик	314	292	100
Төре	«Совет Тываның 5 чылы»	Барыын-Хемчик	283	189	100
Н. Өпей-оол	Ленин аттыг	Улуг-Хем	431	203	100
Х. Бойду	«Найрал»	Чаа-Хөл	383	189	100
Баир-оол	«Бурунгаар»	Чаа-Хөл	288	160	100
Комбужап	Ленин аттыг	Чаа-Хөл	386	171	100
Агбан	«Совет Тываның 5 чылы»	Барыын-Хемчик	269	168	100
С. Борзен	«Кызыл тул»	Каа-Хем	414	182	100
Х. Кызыл-оол	«Чодураа»	Улуг-Хем	415	197	100
Н. Шыжаа	Ленин аттыг	Тес-Хем	352	160	100
Чанчык-оол	Ленин аттыг	Тес-Хем	306	302	100
Ханчай-уруг	Ленин аттыг	Тес-Хем	320	235	100
Маадыр-оол	Ленин аттыг	Тес-Хем	332	223	100
Н. Биче-оол	Ленин аттыг	Тес-Хем	360	220	100
Баткар	«Чодураа»	Тес-Хем	400	314	100
Дунтүг-оол	«Чодураа»	Тес-Хем	460	360	100
Чингит Дадар	«Чодураа»	Тес-Хем	490	329	100
С. Дондуй	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	400	228	100
Э. Дендей	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	300	224	100
А. Сирин	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	320	205	100
Седен	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	400	239	100
Тувендей	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	330	250	100
С. Вальдих	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	400	349	100
С. Вака	«Ак-Эрик»	Тес-Хем	340	222	100
Ч. Шантар-оол	Ленин аттыг	Чаа-Хөл	374	129	100
Х. Делгер-оол	Сталин аттыг	Бай-Тайга	213	213	100
Наадылпай	«Мурнакчы»	Бай-Тайга	227	227	100
О. Чамбылдай	«Кызыл тул»	Өвүр	325	279	99
О. Калдар-оол	«Кызыл тул»	Өвүр	326	216	99
Чанчывай	«Май 1»	Тожу	702	118	98,4
Т. Балган	«Найрал»	Чаа-Хөл	299	148	99
К. Уйнук-Нара	«Күш-ажылдың хостуу»	Улуг-Хем	374	289	96,9
Д. Балдан-оол	«Чодураа»	Улуг-Хем	332	229	95,6

Күрүнеге сүт садар хүлээлгелерниң күүселдези

Районнар	Хүлээлгези (центнер-биле)	Күүсеткени	Күүсеткен хуузу
Тожу	150	397	264,7
Танды	800	1121	140,1
Каа-Хем	2000	2696	134,8
Чөөн-Хемчик	900	1123	124,8
Сүт-Хөл	220	274	124,5
Барыын-Хемчик	120	141	117,5
Бии-Хем	1800	2039	113,3
Чаа-Хөл	600	663	110,5
Эрзин	300	328	109,3
Бай-Тайга	400	424	106,0
Тес-Хем	200	210	105,0
Улуг-Хем	1800	1885	104,7
Өвүр	250	261	104,4
СОВХОЗТАР:			
«Өңк»	1100	1784	162,2
«Межегей»	1300	1889	145,3
«Барлык»	200	276	138,0
«Элегес»	900	1190	132,2
«Тиллелге»	250	311	124,4
Көдээ ажил-агыйның дуржулга станциязы	200	225	112,5
«УТКА 25 чылы»	650	655	100,8
«Кызыл партизан»	800	827	103,4

КОЛХОЗТАРГА БОЛГАШ СОВХОЗТАРГА ХАВАННАРНЫ ЭДЕРИШТИРЕРИНИҢ КВАРТАЛ ОНААЛДАЗЫН КҮҮСЕТКЕНИ

Районнар	Күүсеткен хуузу
Барыын-Хемчик	94,0
Улуг-Хем	41,6
Сүт-Хөл	37,3
Танды	35,6
Чаа-Хөл	32,6
Бии-Хем	27,8
Чөөн-Хемчик	25,8
Каа-Хем	24,0
Бай-Тайга	18,0
Өвүр	16,7
СОВХОЗТАР:	
«Кызыл партизан»	91,7
«Барлык»	58,8
«Элегес»	55,9
«УТКА 25 чылы»	54,5
«Межегей»	50,0
«Тиллелге»	38,4
«Өңк»	22,2

КҮРҮНЕГЕ САТКАН ЭЪТ (1959 чылдың бирги кварталы-биле деңгээрге, центнер-биле)

Районнар	1960 ч.	1959 ч.
Чаа-Хөл	147	10
Эрзин	58	12
Каа-Хем	641	325
Бии-Хем	1214	744
Улуг-Хем	309	242
Тожу	108	148
Барыын-Хемчик	291	677
Танды	182	1057
Бай-Тайга	82	—
Өвүр	256	—
Сүт-Хөл	522	—
Чөөн-Хемчик	587	—
Тес-Хем	10	—

СОВХОЗТАР:

«Кызыл партизан»	193	15
«Межегей»	241	28
«Барлык»	186	34
«Өңк»	299	27

Көдээ ажил-агыйның дуржулга станциязы 30 35 «Элегес» 118 267 «УТКА 25 чылы» 9 98 «Тиллелге» 117 —

Көдээ ажил-агый артындагы саанчы

ДАШТЫКЫДА ЛЕНИНЧИ ЧЕРЛЕР-БИЛЕ

Краковта, Ак Дунаецте, Поронинде

— Краков — Ильячиге кончуг-ла таарышкан турган чүве ийин—деп Надежда Константиновна Крупская Ленин дугайында бодунун сактымш-кынарына бижээн. В. И. Ленин Россияга революстуг шимчээшкин-биле улам чокк харылажыр соруга-биле Парижтен манаа 1912 чыл- дың июльдуң эгезинде көжүп келген. Владимир Ильяч баштай хоорай кидмынга чурттап турган. Ийчаал- за-даа узаткан чок хоорайын те- вуучте, почтага, вокзалга чоош- уладыр Любомирский кудумчугу- не көжүп келген. Лениндин ол чак- квартиралы Россияда ачыкчын- шимчээшкиннин эгелээн көдүрүшкү- нүгө удуртулаганы боттандырамы- ның төвү болу берген.

Польша Улус Республиканың Краков хоорайда В. И. Лениннің музейи. Чурукта: музейинң залында.

Ам Фрича-Моджеескийин деп адап турар Любомирский кудумчу- зунда 49 болган 51 дугааралыг бажынарның кудумчуге көрүнгөн эжикиринде бора өнүгү гранит даш- биле кылган тураскал самбыралла- да: «Бо бажына 1912—1914 чыл- дарда В. И. Ленин чурттап, ажыл- дап турган»—деп алдын үжүктөр- биле бижээн. А оң-биле кожа турар самбырада: «Бо бажына 1913 чыл- дың январь 10—14 күнлеринде РСДАП (большевиктер) ТК-ның чө- үдөл хуралы В. И. Лениннің удур- тулагы-биле болуп өрткөн»— деп бижимел бар.

Краковта Лениннің музейи турар ийи кыт чарам бажычче почта- чы-биле калы кире бердиис. Му- зейинң адынга Совет Эвилелинин, Болгариянын, Чехословакиянын, ГДР-нин болган өскө-даа чурттарыг азы-буру хоорайларында келги- дөөн дык хей чагааларны ол почта- чы өккөлгөн.

Биске даштыкы чурттардан хунуңу-не 20—30 чагаалар кэп турар чүве—деп музейинң ажылдак- чымы Станислав Черпак чутаалаы. Пионерлер, өөрөнкөчүлөр, студент- дер, ачыкчыллар бижип турарлар. Эң шыгарантай кижиниң—Влади- мир Ильяч Лениннің аммыралынын болган ажил-чорутулагының дугайын бижирин, Ильячынның польша черге турганы-биле холабашкан фото-чурктарын чорудуп бээрин олар билеп турарлар. Чак кижиниң чаңчыккан холу-биле кун-биле ба- зын турган бижээн чагааны чазын көрдүсү: «Норильск хоорайынң № 5 шкoolаның пионерлери болган Эригм Владимир Ильячынның аммыралы-биле холабашкан бүгү- ле чүүдлерин өренип турар бис. В. И. Лениннің Польшага чоруп турганы- ның дугайын биске чутаалап бээр- нерин улуу-биле билеп тур бис.

Төгүтө кирген Поронин суур Ак Дунаецтен ырак өвөс. Шаанда көдө- «тостинга турган бажына 1913 чылдың сентябрыда РСДАП Төп Ко- митетиниң чөүдөл хуралы болуп өрткөн. Анаа большевиктер—күрүне дуламынң депутаттары болган Россиянын чутула үлестүрүт төп- териниң партия организациялары- ның төлөөлекчилери олурушкан.

Музейинң делегей залдарында делеган чүүдөр Россияда революстуг шимчээшкини удуртуругун талазы- биле В. И. Ленинниң чорудуп тур- ган аажок улуг ажилының дугайын, Польшаның революстуг шимчээшкин- биле Владимир Ильячынның хары- лаазының дугайын чутаалап турар.

Пороинде ол бажычыгаш Польша ажилчы чоннарынга кайы чире эргим үнелик болуп турарын билеп алып төлөөдө чүгөсү тураскаал- нын дептери ажил көргө-ле четтер. Ол дептери ажил көргөш, Польша Улус Республикада бо Музейге чор- баан чурттакчылыг хоорай-даа, суур-даа чок дээрин билеп алып бис. Чуртуп ажилчы чонунуң өтүм чок Ильячиге кызыгар чок мыкшымын, хундулелин болган өрүп четтиришкенин чуректин дамы- зындан илереткен сестери ында ба- жыттинген. Даштыкы чурттарын төлөөлери манаа база көзүп турарлар. Пороинде Музейин амыткандан бээр (1947 чыл) анаа бир миллион амык кижичи чоран.

Польша Улус Республиканың Поронинде В. И. Лениннің музейи. Чурукта: В. И. Ленинге тураскаалды эдэинде чечектер салып турары.

Багдадта бирги совет делегелге ажыттынган

БАГДАД. (СЭТА). Апрель 10-да, кежэе Багдадта бирги совет үлетпур делегелениң байырлыг ажы- дышкыны болган. Ирак чазактын Премьер-министри генерал Касемге баштаган кежигуннери, Ирактын шериниң дээди офицерлери, дипло- маттыг корпустуң кежигуннери, делегелениң директору Д. Г. Борисенко баштадыр ында амылдан турар совет тускай өртемнелер делегелени амылдарының сәуалына келгенер. Ол ышкан Ирактын шериг генерал- губернатору Абди, дээди шериг три- буналынын даргазы полковник Мак- дауи, ук черин болган даштыкы- ның журналистери, ирак найыс- ладың хей-интизиниң төлөөлекчи- лери база анза келгенер.

Совет Эвилелиниң болган Ирак Республиканың күрүне гимнилериниң аялгалары байырлаалы-биле чагызылып турган. Багдадын час- кы ак-көк дээринге делегейде бирги социалистик күрүнең демдөү — калдыр биле манаа чуран чигир кымыз тук болган амык Ирак Рес- публиканың демдөү — селемелери, тараа баштарын чуран үш өнүгү- тук кинокап турган.

Багдадтың дык хей муң чурт- такчылары делегелени амылдарының сәуалына база чыгып келгенер. Ийчалза-даа байырлыг ажыдыш- кына олурурун күзөңнөр шүптү- рү делегелениң делегелениң сым- нышпаанар: оларнын дык хей муң делегелени дургаар чоруткан деле- гем кудумчуга чыгыларган.

Чайыналчак найырал

«Нормандия—Неман» деп кино- чуртук дикторун «Германия бо дай- ынга тилеп антары ол чөөр бе?!» дөң дувурениң сестери-биле өгө- лээр. Чыла шаптырган Франция- нын мурунуга болган эвилеличи- лер—АКШ биле Англиянын муру- нуга ша-ла мындыг аарышкымыг айтырып тургустунуп келип турган, мындыг өйде бо болушкун болган.

«Нормандия» деп француз аскари- дынын 16 ужудукчуу совет са- молетка олуруп алган ужуң чоруп олурулар. «Ли-2» чүү-даа көзү- бес туман дугалап алган аэродромга көзүп хонуп алып. Самолетту башка- рып келген ужудукчулар француз ужудукчулар пат-ла кайган турарлар. Олар мыа бөрүт безин нини дайышымыс-биле демисекирге кыз- ман олар-биле акы-дүмкө 18-ки полктуң командири полковник Си- нышын (арт. Н. Лебедев) база анза танымал. Өөредилге өгөлгөн.

«Нормандия» баштайгы дайынчы оваалга күзөдери-биле үнүттер. Олар бомбардировщиктерин үзөр даалганы алганар. Дайынчы даал- ганы күзөдип өгөлгөн-биле калы оларнын баштайгы чидиргилери бол- ган эш-өөрүдери чарлар ужурга та- варжип, бергелерин эрттип турары көстүп өрткүлөр.